

INFORME FINAL ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA



Sondaxes Arqueolóxicas nos Túmulos
"Moroza da Tranca I e II: GA36017070-GA36017071"
(S. Martiño de Barbude, A Estrada, Pontevedra)

Arqueólogo: Pablo Vázquez Liz
Promotor: Dirección Xeral de
Patrimonio Cultural
Empresa: Arqueo Consulting, S.L.

ÍNDICE

I. INFORME

0. FICHA TÉCNICA	4
1. INTRODUCCIÓN	5
2. LOCALIZACIÓN, DESCRICIÓN E VALORACIÓN ARQUEOLÓXICA	6
2.1. Localización xeográfica	6
2.2. Descrición e valoración arqueolóxica	8
3. OBXECTIVOS	11
4. METODOLOXÍA	12
4.1. Organización espacial	12
4.2. Rexistro estratigráfico e material	13
4.3. Rexistro documental	15
5. SECUENCIA DOS TRABALLOS REALIZADOS	16
6. RESULTADOS	19

II. PLANIMETRÍAS

III. DOCUMENTACIÓN FOTOGRÁFICA

I. - INFORME

Sondaxes Arqueolóxicas

S. Martiño de Barbude

Termo Municipal de A Estrada (Pontevedra)

Arqueólogo:

PABLO VÁZQUEZ LIZ

I. - INFORME

INFORME FINAL

Sondaxes Arqueolóxicas

**Túmulos de “MOROZA DA TRANCA I e II:
GA36017070-GA36017071”**

S. Martiño de Barbude

Termo Municipal de A Estrada (Pontevedra)

Arqueólogo:

PABLO VÁZQUEZ LIZ

0.- FICHA TÉCNICA**ARQUEÓLOGO:****PABLO VÁQUEZ LIZ.****EMPRESA:****ARQUEO-CONSULTING S.L.****OBRA:****SONDAXES ARQUEOLÓXICAS VALORATIVAS****TÚMULOS DE "MOROZA DA TRANCA I e II: GA36017070-GA36017071"****CLAVE DE EXPEDIENTE ADMINISTRATIVO: CJ102A 2 005/079-0****Parroquia: S. Martiño de Barbude****Localización: Parcelas ó SE do lugar de Barbude****Concello: A Estrada****PROMOTOR:****XUNTA DE GALICIA****CONSELLERÍA DE CULTURA****DIRECCIÓN XERAL DE PATRIMONIO CULTURAL****EQUIPO DE ACTUACIÓN****DIRECCIÓN: PABLO VÁQUEZ LIZ****AXUDANTE E TOPOGRAFÍA: DANIEL MÉNDEZ VÁZQUEZ****OPERARIOS: 4****TEMPO DE EXECUCIÓN: 2 días**

1.- Introducción

No traballo que se presenta a continuación móstranse os resultados acadados a raíz da execución do **Proxecto de Sondaxes Arqueolóxicas nos túmulos de “Moroza da Tranca I e II: GA36017070 e GA36017071, A Estrada (Pontevedra)”**, promovido pola Dirección Xeral de Patrimonio Cultural.

A realización do Proxecto indicado veu motivada pola problemática suscitada pola recente realización do **Plan Xeral de Ordenación Municipal do concello de A Estrada, fase de aprobación**, en concreto pola alegación presentada a aquel pola Asociación “Amigos do Castro de Barbude” (S. Martiño de Barbude) como consecuencia da localización nos planos de ordenación, en parcelas propiedade de dous veciños de S. Martiño, de dous xacementos arqueolóxicos de tipoloxía tumular denominados **Moroza da Tranca I e II: GA36017070-GA36017071**, que segundo os propietarios das parcelas nos que se emprazan, non se corresponden con xacementos senon con afloracións rochosas que a consecuencia da realización da concentración parcelaria realizada hai uns 30 anos adquiriron unha falsa aparencia tumular.

A alegación referida foi presentada na Delegación Provincial de Pontevedra con data de 3 de novembro de 2004, solicitándose na mesma a revisión en campo e a descatalogación dos elementos, e contestada polo organismo indicado con data de 18 de novembro do mesmo ano, informando negativamente a supresión daqueles mentras non se aportase documentación gráfica ou escrita fideligna dos feitos que se alegaban ou non se realizase unha intervención arqueolóxica que demostrase o carácter natural dos túmulos. A contestación á alegación foi recurrida tamén pola Asociación “Amigos do Castro de Barbude” mediante escrito de data de 7 de decembro de 2004, no que se solicitaba a presenza dos técnicos da Delegación no lugar en cuestión a fin de solucionar-lo equívoco orixinado.

Sobre a base das consideracións anteriores, foi elaborado e remitido un **Proxecto de Sondaxes Arqueolóxicas** á Delegación Provicinial de Pontevedra, con data de 27 de decembro de 2004 e autorizada a súa realización mediante

resolución da Dirección Xeral de Patrimonio de data de 21 de febreiro de 2005, correspondéndolle o código CJ102A 2005/079-0.

Unha vez remitida a autorización deu comezo a actuación arqueolóxica, que se levou a cabo en dúas xornadas, tal e como se especificaba no Proxecto, en concreto, os días 17 e 18 de marzo de 2005, e concretouse na realización dunha serie de sondaxes arqueolóxicas manuais na superficie de ocupación dos monumentos co gallo de determina-la verdadeira natureza dos mesmos, é dicir, si se trataban de xacementos tumulares ou si eran formas resultado de procesos naturais, e así resolve-la problemática arqueolóxica suxerida, en base a datos de campo contrastados.

2.- Localización xeográfica, descripción e valoración arqueolóxica dos elementos

Neste apartado, efectuarase en primeiro lugar unha descripción da zona de traballo, a partir da definición do ámbito de afección do proxecto, elaborándose posteriormente unha avaliación arqueolóxica, en función dos datos de partida, da potencialidade do ámbito de actuación.

2.1 LOCALIZACIÓN

Os túmulos denominados Moroza da Tranca I e II, *localízanse* (ver **planos 1 e 2**) nas inmediacións do lugar de S. Martiño, parroquia de S. Martiño de Barbude, concello de A Estrada (Pontevedra), en concreto ó L do sector máis meridional do lugar referido, nas proximidades da marxe dereita da pista que bordea o núcleo tamén polo L e conduce á parroquia de Sta. María de Paradela.

As coordenadas UTM de situación dos elementos e a súa altitude se reflicten na táboa seguinte:

	<i>Moroza da Tranca I</i>	<i>Moroza da Tranca II</i>
X	544.609,90	544.585,90
Y	4.730.912,61	4.730.744,38
Z	228 m.s.n.m.	231,4 m.s.n.m.

Desde un punto de vista xeográfico, os elementos sitúanse na zona setentrional do concello de A Estrada, na vertente S do val do Ulla, o pé dunha dorsal de orientación N-S delimitada ó L polo val do rego de Busos e ó W polo val do río Liñares, ámbolos dous afluentes directos do río Ulla. Trátase dun relevo de formas suaves salpicado de pequenas elevacións, entre as que destaca como cima culminante da dorsal, o outeiro no que foi disposto o *xacemento castrexo de S. Martiño*. Fisiográficamente, a zona de actuación se corresponde cunha ampla portela conformada entre a dorsal sinalada anteriormente ó NW e unha elevación de pequeno porte ó SL, que presenta un maior desenvolvemento no eixo NL-SW e que se caracteriza ante todo polo escasa pendente que presenta en toda a súa superficie (ver figura 1).



Fig. 1: Entorno topográfico dos elementos tumulares

A práctica totalidade da superficie de ocupación da unidade fisiográfica é obxecto dun intenso aproveitamento agrícola, estando adicada a prados e cultivos. En relación co anterior, é como resultado da información fornecida recentemente polos veciños de Barbude, hai que sinalar que na zona de emprazamento dos elementos foi realizada na década dos anos 70 a concentración parcelaria, daí o trazado rectilíneo que presenta a división das parcelas e o deseño reticulado das

pistas que a atravesan, aspecto o que se volverá facer mención no subapartado seguinte.

2.2 DESCRIPCIÓN DOS ELEMENTOS E VALORACIÓN ARQUEOLÓXICA

Os elementos en cuestión foron inventariados no ano 2001 polo que subscribe, no marco de desenvolvemento do **Proxecto de Prospección Arqueolóxica Extensiva para a Catalogación e Delimitación Planimétrica dos Xacementos Arqueolóxicos do Concello de A Estrada**, código de expediente CJ 102A 2001/374-0, asignándolles así mesmo, a clave de identificación **GA36017070 e GA36017071**.

O túmulo denominado **Moroza da Tranca I-GA36017070** emprázase na área máis setentrional da portela e presenta unha forma bastante desdebuxada, sobre todo no sector N, e rebaixada pola roturación agrícola da parcela na que se empra. As súas dimensións son:

-Eixo N-S: 25.50 m

-Eixo L-W: 30 m

-Altura: 1 m



Moroza da Tranca I desde o L

Pola súa banda, a **Moroza da Tranca II-GA36017071** correspóndese cunha forma tumular de grandes proporcións, moi ben definida en tódolos sectores. Atópase emprazada no centro da portela, a uns 150 m ó S do elemento anterior, o

que lle permite dispor dunhas boas condicións de visibilidade en tódolos puntos, tan só limitadas polas liñas do hourizonte das estribacións montañosas que a rodean.

Posúe unhas dimensións de:

-Eixo N-S: 62 m

-Eixo L-W: 51 m

-Altura: 2.50 m

A superficiede de ámbolos dous elementos atopábase no momento da súa identificación completamente cuberta de herba, o que impediu a percepción de calquera evidencia de orde estrutural ou material, así como doutra índole, que non sinalara a súa correspondencia con morfoloxías de carácter arqueolóxico.

Así mesmo, a información oral recabada no momento de rexistro dos elementos, que incluso lle asignaba á forma de maiores proporcións a denominación de *Moroza*, término polo que son identificados nalgún caso os xacementos tumulares nas terras de A Estrada, tal e como sinalara unha veciña do lugar de Vilaboa, non inducía a pensar, en principio, na posibilidade de que os elementos se correspondesen con formas naturais.



Moroza da Tranca II desde o S

Polo tanto, a inclusión das formas detectadas na categoría de xacementos arqueolóxicos durante a fase de execución do Proxecto de Prospección referido anteriormente se fundamentou principalmente en:

- A *morfoloxía claramente tumular* que presentaban os elementos, máis clara e definida na Moroza da Tranca II.
- As *condicións fisiográficas* da área de emprazamento dos elementos, nunha ampla portela, que con toda probabilidade se trata da unidade máis propensa para a disposición de elementos tumulares. En este senso a propia configuración da portela, e a súa conformación nun entorno de formas de relevo suaves, implica que o campo visual abarcado desde os elementos sexa moi amplo, tan só limitado polas liñas de hourizonte das estribacións montañosas que os circundan, principalmente polo W-NW.
- En relación co punto anterior, tampouco se debe esquecer a *presencia dunha vía de tránsito* de dirección N-S que atravesa lonxitudinalmente a unidade fisiográfica e a que se vinculan visualmente os elementos.
- O *contexto arqueolóxico* dos elementos, coa presenza de varios xacementos tumulares no entorno S da unidade de emprazamento daqueles, como son a *Mámoa de Trasmonte-GA36017036* e a *Moroza de Redondelo-GA36017113*, así como a presenza de toponimia significativa no entorno meridional dos elementos como o indica o término *arca*.

Aínda que tódolos datos recabados parecían sinala-lo carácter arqueolóxico das formas tumulares en cuestión, na visita realizada en compañía dos propietarios das parcelas nas que se localizan os elementos e do arqueólogo da Delegación de Pontevedra a mediados de decembro de 2004, despois de teres constancia das reclamacións realizadas polos veciños, púdoose apreciar a presenza de afloración do substrato en varios puntos da Moroza da Tranca II, o seres retirada a capa vexetal. Así mesmo, o propietario da finca na que se localiza o elemento referido sinalou que se trataba dun gran penedo, que como consecuencia da concentración parcelaria realizada na zona de Barbude a principios da década de 1970, foi rebaixado en altura cunha pala mecánica e cuberto cunha capa de terra vexetal, apelmazada cun pisón, a fin de facilita-lo aproveitamento agrícola da súa área de ocupación, proceso que terminou por conferirlle o aspecto claramente tumular que presenta na actualidade.

Polo tanto, a tenor das observacións realizadas in situ, se sospeitaba, cando menos no caso da Moroza da Tranca II, que se correspondía cunha forma natural, que como consecuencia da intensa actividade antrópica de que foi obxecto acabou presentando exteriormente o aspecto dunha tumulación arqueolóxica.

3. -Obxectivos

Dentro dos obxectivos que se pretendía acadar coa intervención arqueolóxica hai que discernir entre **obxectivos de carácter xeral**, que teñen por finalidade *dar cumprimento á normativa vixente*, é dicir, ás directrices emanadas da Lei 8/95, do 30 de outubro, e os parámetros recollidos no Decreto 199/97, e outros de *carácter específico, centrados exclusivamente na problemática arqueolóxica puntual* que se establece.

Polo tanto, dadas as características formais da actuación, centrada na realización dunha serie de sondaxes valorativas, os **obxectivos específicos** a acadar son os seguintes:

- ☐ Comprobar dun xeito fideligno a correspondencia dos elementos con xacementos arqueolóxicos ou con simples formas naturais
- ☐ Documentar e interpreta-lo rexistro arqueolóxico

4. -Metodoloxía

A orientación metodolóxica que se propuxo no proxecto tiña un **carácter marcadamente aberto**, debido ós obxetivos que se perseguen e o natureza **preventiva** da actuación.

O proceso de escavación das sondaxes realizouse sobre a base do concepto de **sincronía** polo que se escavaron os diferentes niveis sedimentolóxicos ou arqueolóxicos de forma extensiva. Cada nivel ou unidade estratigráfica discriminada durante o proceso de escavación, recibiu un tratamento individualizado, articulando o rexistro arqueolóxico presente no mesmo.

4.1. ORGANIZACIÓN ESPACIAL

Nun primeiro momento se procedeu o *levantamento topográfico*, mediante estación total da ára de ocupación dos dous elementos, establecendo así mesmo unha retícula que engloba a totalidade dos elementos e o seu entorno inmediato, orientada ó N xeográfico.

O **Punto 0** ou **Punto de Orixe** da retícula base estableceuse no seu ángulo inferior esquerdo, correspondéndolle as seguintes coordenadas xeográficas.

x: 544550.00
y: 4730700.00

A partir do Punto 0 foron fixados tamén mediante a estación total, **2 sectores ou cuadrículas de intervención en cada elemento de 3 m de largo por 1 m de ancho**, número e proporcións que en función do carácter da intervención e do prazo temporal do que se dispoñía para a súa execución foron suficientes, para determinar a correspondencia dos elementos con xacementos arqueolóxicos ou con formas naturais, como xa se comprobará no apartado correspondente.

O punto 0 de cada cuadrícula estableceuse no seu ángulo inferior esquerdo e foron materializadas no terreno fixando puntos mediante barras metálicas, a fin de alterar o menor posible a estratigrafía das zonas definidas como de actuación.

As **cotas de altitude (Z)** foron referenciadas con relación a un punto topográfico (cota 0), localizado na parte máis alta do elemento de Moroza da Tranca II. Neste senso hai que indicar que se trata de cotas relativas, referenciadas a partir dunha altitude arbitraria, neste caso de 500. Para a toma das cotas tamén se empregou a estación total.

Tendo en conta que durante o desenvolvemento da actuación non foron rexistradas evidencias arqueolóxicas claras, a actuación prolongouse ata extrae-la secuencia estratigráfica completa dos sectores de actuación, a fin de demostra-la súa correspondencia con niveis resultado dun proceso natural, tal e como se poderá ver no apartado de resultados.

4.2. REXISTRO ESTRATIGRÁFICO E MATERIAL

Tendo en conta que o procedemento na investigación en campo ten como obxectivo identificar, definir e escavar cada unha das porcións de material coherente (por exemplo un muro) ou incoherente (por exemplo a terra), que son chamados estratos, e documentar cortes e remocións dos mesmos, o **rexistro dos niveis** discriminados durante a actuación, así como das estruturas exhumadas, realizouse segundo o modelo de **unidades estratigráficas**, entendendo por tales *todo elemento que poida individualizarse no proceso de escavación* (capa, zanxa, muro, etc.), *a realidade mínima con significación en sí mesma e caracterizada por rasgos físicos peculiares (color, textura, agregación, posición, buzamento, contido e contorno) en que pode dividirse unha secuencia estratigráfica* (Parcero Oubiña, Méndez Fernández e Blanco Rotea, 1999)¹. A fin de logralos obxectivos propostos e identifica-las distintas unidades estratigráficas se elixe como técnica de investigación de campo o método Harris-Baker. A aplicación deste método supón recoñecer sobre o terreno realidades diversas como muros, pavimentos, estratos de terra e superficies de destrución, é dicir, as diferentes unidades estratigráficas (UE) seguindo a orde inversa á que se formaron. Para efectuar a súa correcta aplicación débense levar a cabo as seguintes operacións:

¹ Parcero Oubiña, C., Méndez Fernández, F. e Blanco Rotea R. (1999): El registro de la información en intervenciones arqueológicas, *CAPA 9*, Laboratorio de Arqueoloxía e Formas Culturais, Universidade de Santiago de Compostela.

- ❑ *Distingui-las diversas UE* que conforman un xacemento ou calquera zona susceptible de albergar restos arqueolóxicos, considerándose *tres tipos básicos*:
 - **U.E. positiva (depósito)**: dotada de volume, consecuencia dunha sedimentación de orixe natural ou antrópica.
 - **U.E. negativa (corte)**: carente de volume, consecuencia dunha acción natural ou antrópica non materializada nunha capa, por exemplo, unha escavación en foxa, zanja de muro, etc.
 - **U.E. construída (estructura)**: caracterizada por ser resultado dunha acción constructiva humana, por exemplo, un muro.
- ❑ *Establece-las relacións entre as UEs* a partir das superposicións físicas, establecéndose tres tipos: de contemporeneidade, de sucesión ou inexistente.
- ❑ *Realización de diagramas estratigráficos*, asignándolle un número a cada UE e despois, establece-las liñas de conexión de arriba a abaixo, sen esquece-lo estudio da disposición máis convinte das referidas liñas, co fin de evitar inútiles mixturas das mesmas.
- ❑ *Descrición da cada UE* nunha ficha deseñada a tal efecto, e na que deben figurar a súa *localización* (zona de actuación, sector e unidade de rexistro), o número de *identificación* que lle corresponde (número correlativo de tres díxitos, que abarca o intervalo comprendido entre 001 e 999), as *relacións estratigráficas*, *cotas*, *toma de mostras* e unha *valoración*.
- ❑ *Fichas de rexistro dos materiais arqueolóxicos de cada UE*, nas que se introducen os campos de nº de obxecto, a súa situación, natureza, unha breve descrición, a orientación, a inclinación ou buzamento (cando se considere oportuno) e a unidade estratigráfica na que se localiza, así como as coordenadas espaciais (X, Y, Z) para a súa referencia tridimensional. O mencionado rexistro tridimensional únicamente se reservará para aquelas

pezas que se consideren significativas ou poidan estar en niveles “in situ”, as demais recolléranse organizadas por unidades estratigráficas.

No suposto de que se recuperaran *materiais arqueolóxicos* propúxose unha sigla o efecto da súa identificación e rexistro, que consta de 4 campos:

SIGLADO

- *Clave e ano de actuación:* **MTI-04/MTII-04:** Moroza da Tranca I ou II, ano 2004
- *Nº de inventario do obxecto:* segue unha numeración correlativa para a totalidade das pezas recuperadas en cada elemento (do 1 ó número total de pezas).

Exemplo:

MTI-04	→	Moroza da Tranca I, ano 2004
11	→	peza nº 11

- O adecuado rexistro complementase coa *realización de debuxos* (seccións, prantas, alzados) e a *plasmación fotográfica* das distintas realidades observadas, aspectos que serán tratados no subapartado seguinte.

4.3 REXISTRO DOCUMENTAL

O **rexistro documental** conleva a recollida directa de información sobre o terreno, mediante o debuxo planimétrico e a fotografía, co fin de conservar unha testemuña precisa dos achados como da totalidade do proceso de actuación arqueolóxica.. Tódalas prantas debuxadas durante o proceso de intervención referencianse con relación ás coordenadas xerais da actuación.

A **documentación gráfica** comprende planos e seccións, que recollen respectivamente as diferentes estruturas, UE, etc. A pranta base de contexto ou de cada UE será realizada a escala 1:20 ou 1:10, en casos especialmente relevantes.

Para os planos xerais das zonas de actuación empregárase a escala 1:100, e para as prantas xerais a escala 1:50.

As seccións recollen secuencias estratigráficas referidas tanto ó conxunto do xacemento como ás zonas ou estruturas concretas. Os diferentes tipos de seccións

(principais, secundarias ou puntuais), represéntanse a escala 1:20 e no seu caso a 1:10.

Por último, a **documentación fotográfica** recolle normalmente vistas xerais da área de intervención, así como das diferentes zonas ou sectores, con detalles parciais. Para elo foi utilizada unha cámara dixital Nikon Coolpix 5400, cunha resolución de imaxe máxima de 2592x1944 píxeles.

5. -Secuencia dos traballos realizados

A actuación arqueolóxica en función das súas características, articulouse en varias fases sucesivas que abarcan desde a simple preparación dos sectores de intervención ata a chegada ó nivel natural ou sustrato da mesma.

- **Fase I: Deseño do sistema xeral de referencia da intervención.** Esta malla de referencia articulouse a partir dun punto principal ou punto 0, localizado no ángulo inferior esquerdo da malla, e orientada o N xeográfico. A partir do punto referido foron establecidos os sectores ou cuadrículas de actuación en cada un dos elementos tumulares (ver **plano 4**). Na Moroza da Tranca I, sinalizáronse 2 cuadrículas, unha de 2x1 m, orientada de N a S e localizada na unión da parte alta do elemento co inicio da caída, e a outra dunhas dimensións de 3x1 m, situada na parte central da caída occidental do elemento, pero cunha orientación E-W. Pola súa banda na Moroza da Tranca II tamén foron fixadas dúas cuadrículas, de dimensións parellas, 3x1 m, orientadas de N a S e situándose como no caso anterior, unha na parte alta do elemento a a outra na caída, neste caso, na setentrional, preto da base do túmulo. As coordenadas UTM dos respectivos puntos 0 de cada cuadrícula se explicitan na seguinte tabla.

	MOROZA DA TRANCA I		MOROZA DA TRANCA II	
	X	Y	X	Y
SONDAXE 1	544627	4730913	544591	4730764
SONDAXE 2	544638	4730907	544599	4730783

- ▶ **Fase II: *Escavación manual das sondaxes*** ata acadar o terreno natural, neste caso, o nivel de alteración do substrato, localizado a poucos centímetros da capa vexetal, en torno os 15 -20 cm de espesor, a excepción da sondaxe 2 da Moroza da Tranca, da que o seu perfil N dispoñía dunha potencia maior, uns 30 cm, o que resulta lóxico tendo en conta a súa localización na base do elemento. Unha vez acadado o terreno natural, e a fin de despregar calquera tipo de dúbida sobre o carácter natural das evidencias documentadas durante a escavación, no senso da posibilidade da súa correspondencia cun nivel de botado, se optou pola utilización dunha pala mecánica para acadar o substrato ou rocha nai, que na totalidade das sondaxes realizadas se achaba a poucos centímetros por debaixo do nivel de alteración e que veu a confirmar xa de forma incontestable, a correspondencia da secuencia estratigráfica rexistrada con niveis naturais (ver ***lámina fotográfica***), e polo tanto o carácter natural dos elementos tumulares.
- ▶ **Fase III:** Limpeza da base e perfís de cada unha das sondaxes a fin de proceder a súa correcta ***documentación fotográfica***. Tendo en conta a ausencia de calquer tipo de indicios arqueolóxicos na totalidade dos sectores inservidos optouse por non realizar ningún tipo de documentación gráfica ó carecer de relevancia desde un óptica arqueolóxica.
- ▶ **Fase IV: *Levantamento topográfico da área de ocupación dos elementos e entorno máis inmediato*** (ver ***plano 4***), así como rexistro das cotas de cada unha das sondaxes realizadas, as cales se reflicten nas ***figuras 2 e 3***.

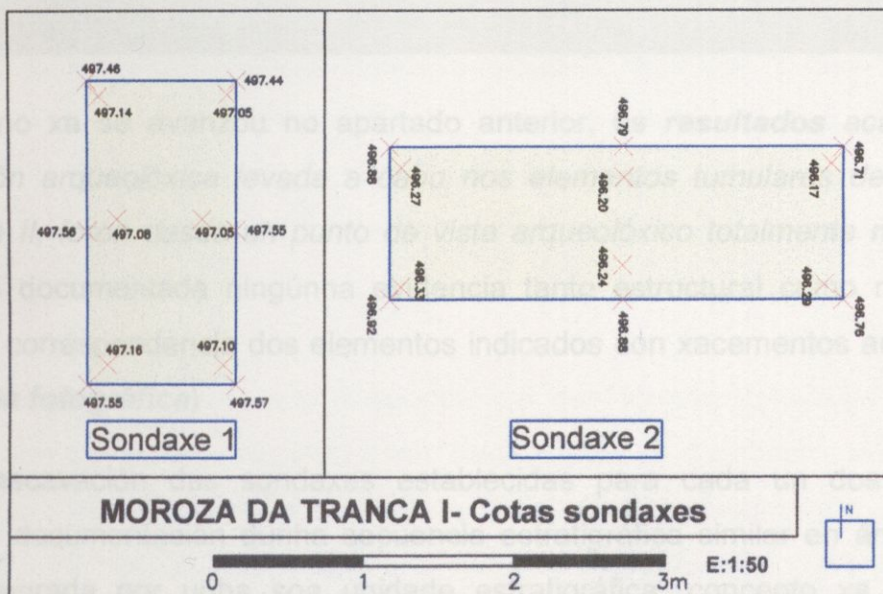


Fig. 2: Cotas relativas das sondaxes realizadas na Moroza da Tranca I

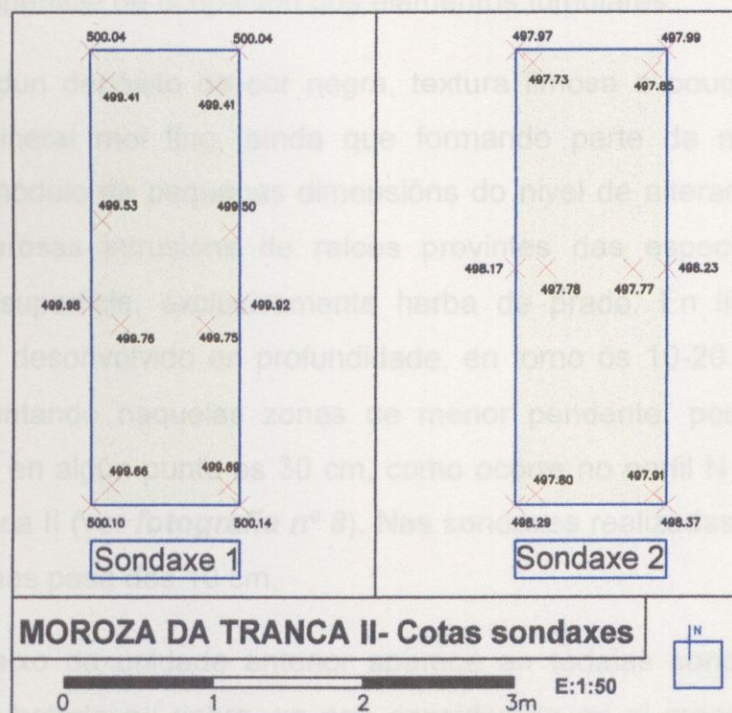


Fig. 3: Cotas relativas das sondaxes realizadas na Moroza da Tranca II

6. -Resultados

Como xa se avanzou no apartado anterior, os **resultados** acadados pola intervención arqueolóxica levada a cabo nos elementos tumulares de Moroza da Tranca I e II, foron desde un punto de vista arqueolóxico totalmente **negativos**, ó non seres documentada ningunha evidencia tanto estrutural como material que sinalara a correspondencia dos elementos indicados con xacementos arqueolóxicos (ver **lámina fotográfica**)

A escavación das sondaxes establecidas para cada un dos elementos, permitiu a documentación dunha secuencia estratigráfica similar en ámbolos dous casos, integrada por unha soa unidade estratigráfica, concepto xa definido no apartado metodolóxico, que se corresponde coa capa vexetal (**UE001**) que cubre a totalidade da superficie de ocupación dos elementos tumulares.

Trátase dun depósito de cor negra, textura limosa e pouco compacta, con compoñente mineral moi fino, aínda que formando parte da mesma matriz se observa algún nódulo de pequenas dimensións do nivel de alteración do substrato. Presenta numerosas intrusionas de raíces provintes das especies vexetais que cubren a súa superficie, exclusivamente herba de prado. En liñas xerais, é un depósito pouco desenvolvido en profundidade, en torno ós 10-20 cm, espesor que vai se incrementando naquelas zonas de menor pendente, podendo chegar ou incluso superar en algún punto os 30 cm, como ocorre no perfil N da sondaxe 2 da Moroza da Tranca II (ver **fotografía nº 8**). Nas sondaxes realizadas na zona alta dos elementos apenas pasa dos 10 cm.

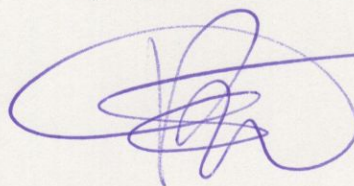
Por debaixo da unidade anterior aparece en tódalas sondaxes, o nivel de alteración do substrato ou xabre, xa non considerado en sí mesmo unha unidade estratigráfica, que acada unha maior potencia na Moroza da Tranca I. Pola súa banda na Moroza da Tranca II, dispón dun menor desenvolvemento, ó atoparse a rocha granítica a poucos centímetros da superficie, como ocorre na sondaxe 1, situada na parte alta (ver **fotografía nº 6**).

Polo tanto e a tenor dos datos reflectidos nas liñas anteriores, queda posto de manifesto o carácter natural da secuencia estratigráfica documentada e polo tanto a

correspondencia dos elementos tumulares con afloracións rochosas que como consecuencia da concentración parcelaria realizada nos anos 70 do século pasado adquiriron unha aparencia claramente tumular, sobre todo no caso da Moroza da Tranca II, que desde un punto de vista formal lles confiriu unha morfoloxía similar a algún dos xacementos arqueolóxicos de tipoloxía tumular documentados ó longo e ancho da xeografía galega.

Por último, e dada a correspondencia das formas tumulares obxecto de actuación con afloracións rocosas, como ben quedou de manifesto, ***aconséllase a descatalogación dos elementos e a correspondente eliminación da zona de protección establecida o seu arredor a tódolos efectos***, tal e como se reflicte no plano 3.

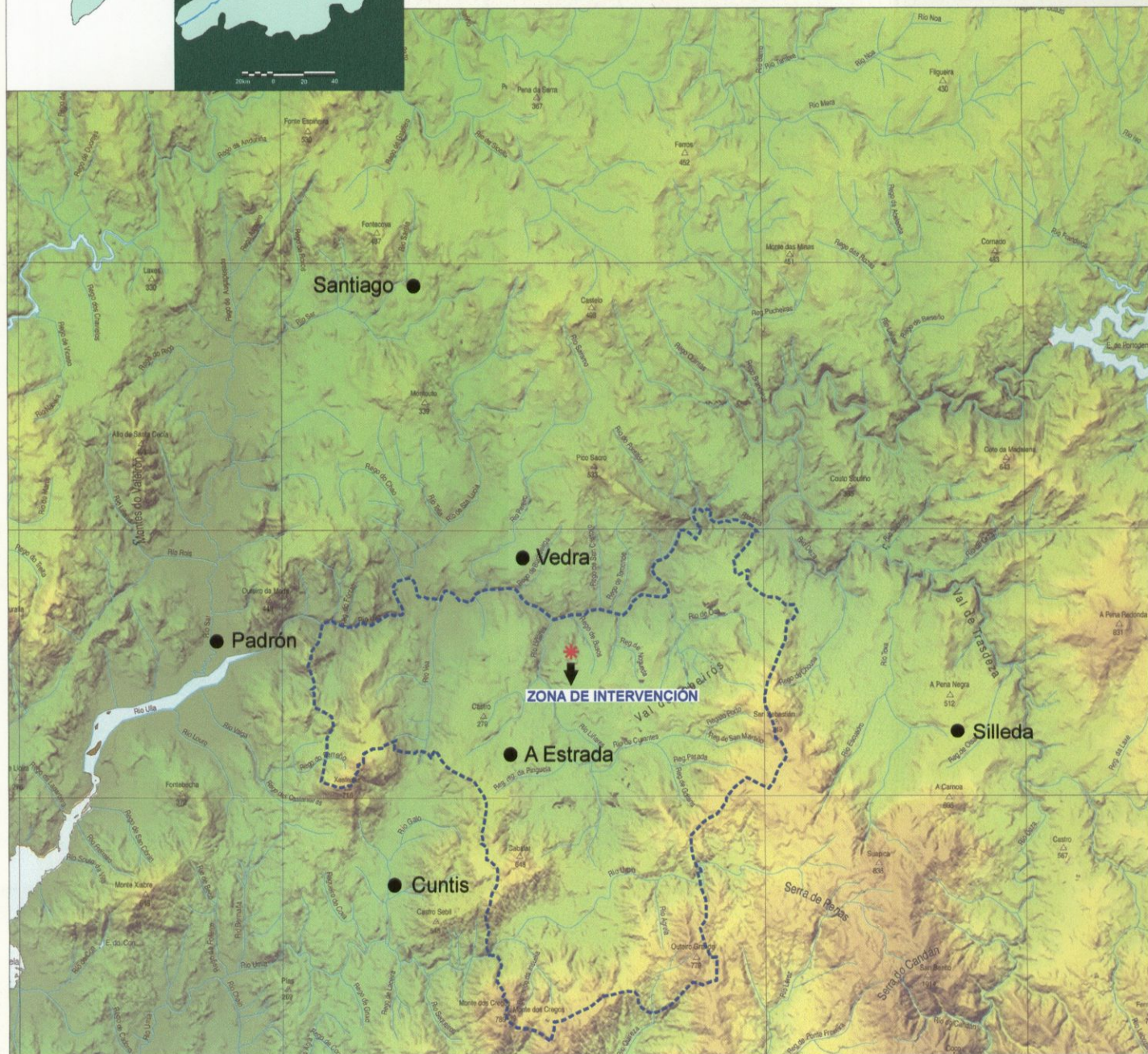
Lugo, 22 de marzo de 2005

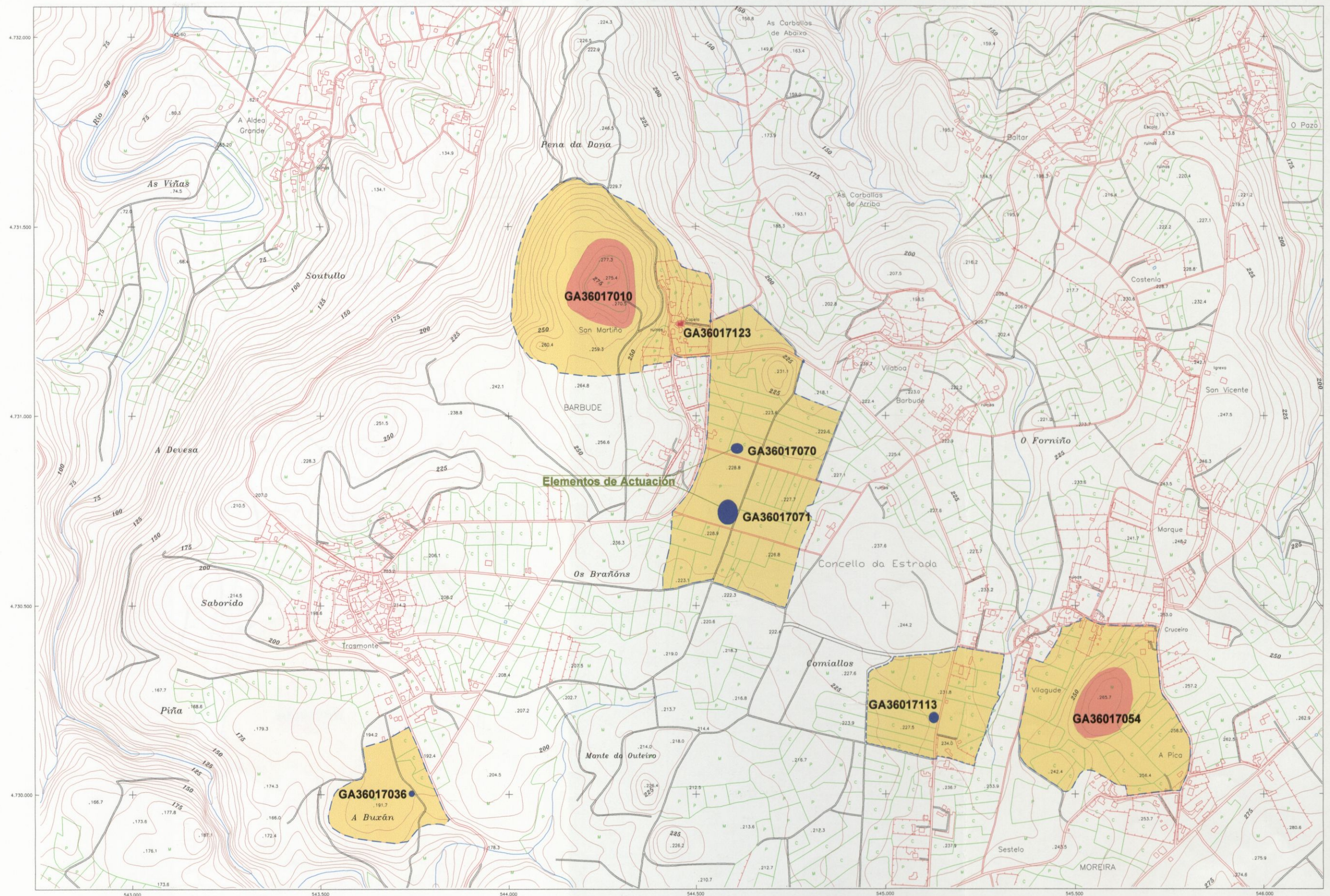


Asdo: Pablo Vázquez Liz

II. - PLANIMETRÍAS

PUNTO	ESCALA	FECHA	Nº DE PLANO
0.000000	1:50000	MARZO 1984	1
			10-15 de 27





ARQUEÓLOGO:
Pablo Vázquez Liz

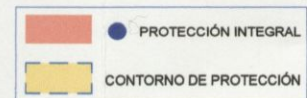
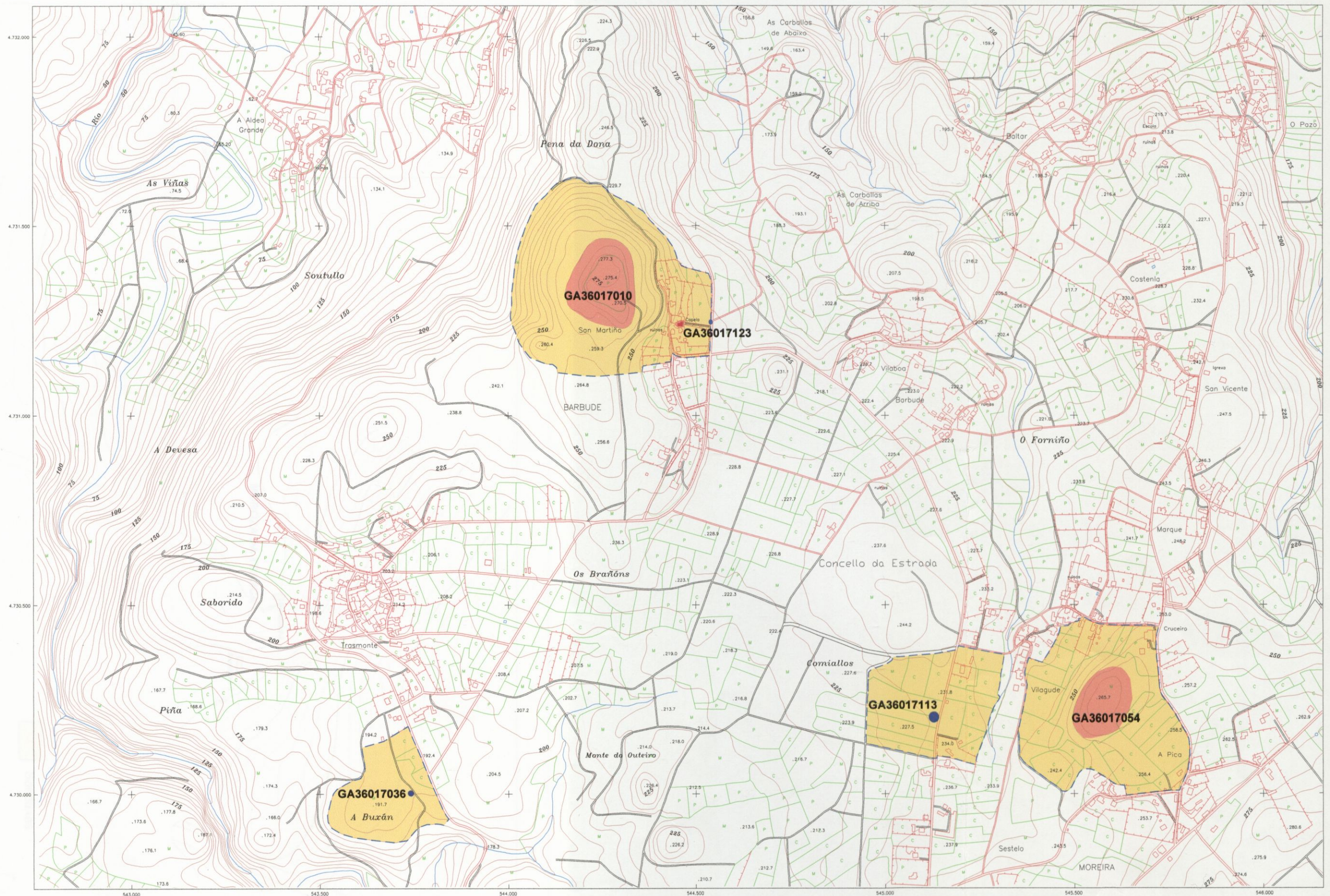
PROMOTOR:
DIRECCIÓN XERAL DE
PATRIMONIO CULTURAL

PROXECTO:
Sondaxes arqueolóxicas nos túmulos "Moroza da Tranca I e II:
GA36017070-GA36017071"
(S. Martiño de Barbude, A Estrada, Pontevedra)

DESIGNACIÓN PLANO:
Contexto arqueolóxico e delimitación
planimétrica

ESCALAS: DATA:
1:10.000 MARZO/2005

PLANO:
2
FOLLAS PLANO
121-52/121-62



ARQUEÓLOGO:
Pablo Vázquez Liz

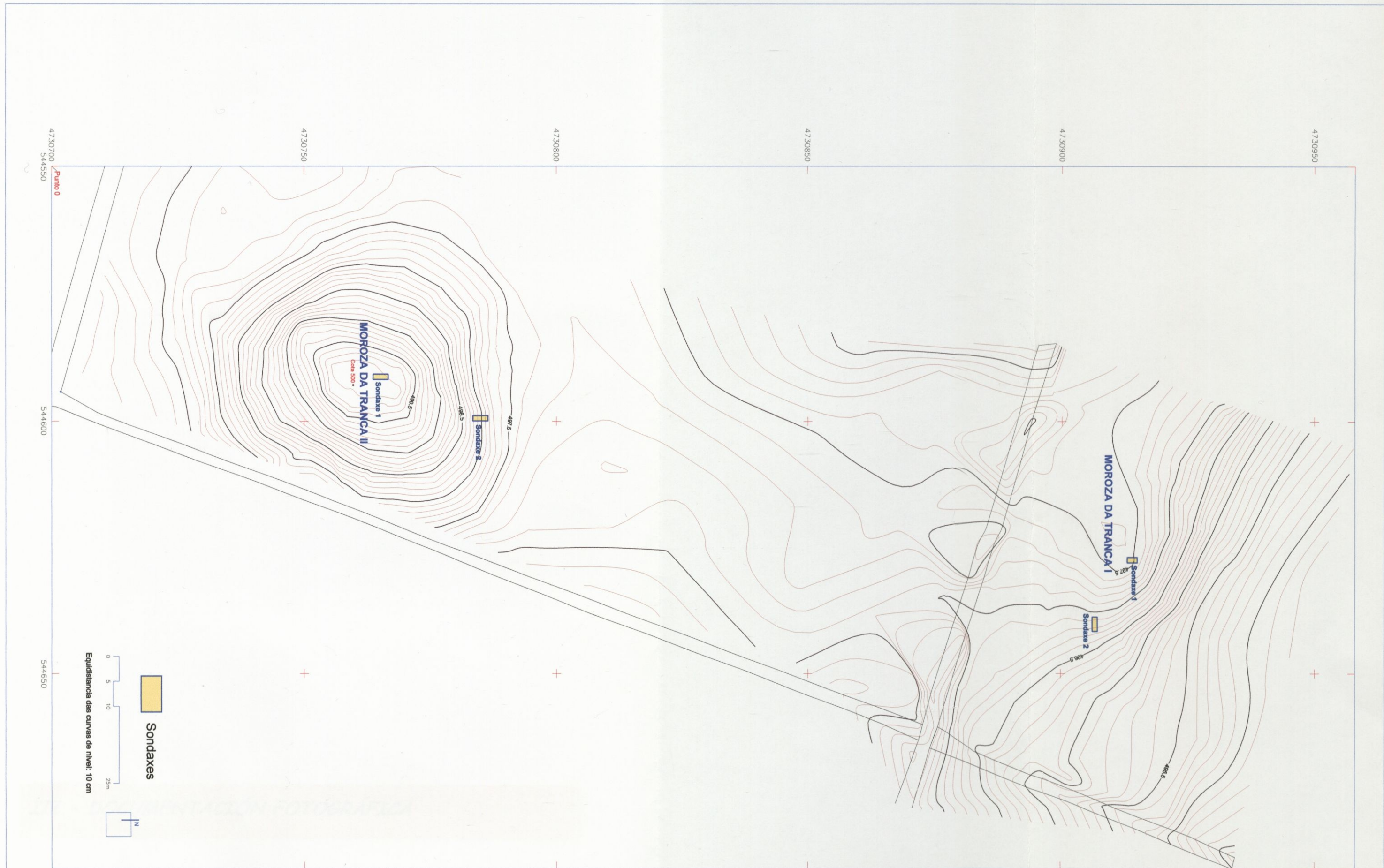
PROMOTOR:
DIRECCIÓN XERAL DE
PATRIMONIO CULTURAL

PROXECTO:
Sondaxes arqueolóxicas nos túmulos "Moroza da Tranca I e II:
GA36017070-GA36017071"
(S. Martiño de Barbude, A Estrada, Pontevedra)

DESIGNACION PLANO:
Supresión dos elementos Moroza da Tranca I e II
e da súa respectiva delimitación planimétrica

ESCALAS:
1:10.000
DATA:
MARZO/2005

PLANO:
3
FOLLAS PLANO
121-52/121-62



3. Panorámica de Sondaje nº 2

4. Vista de retado exterior del Sondaje nº 1

III. - DOCUMENTACIÓN FOTOGRÁFICA



1. Túmulo de Moroza da Tranca I-GA36017070: sondaxe nº 1



2. Vista do perfil W da sondaxe anterior



3. Panorámica da Sondaxe nº 2



4. Detalle do perfil W da sondaxe anterior



5. Moroza da Tranca II-GA36017071: vista xeral da Sondaxe nº1



6. Vista da metade setentrional da Sondaxe nº 1



7. Panorámica da Sondaxe nº2



8. Perfil N da Sondaxe anterior

			
Proxecto:	Sondaxes Arqueolóxicas		
Obra:	Túmulos de Moroza da Tranca I e II: GA36017070-GA36017071 (S. Martiño de Barbude, A Estrada)		
Lámina:	Vistas xerais e detalles das sondaxes realizadas	Data:	Marzo 2005
		Nº:	1.1